

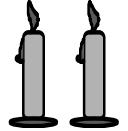
שבת קודש
פרשת ויגש
מפטירים

"וְאַתָּה בְּנֵי אָדָם קַח לָךְ"
(יחזקאל פרק לז פסוק טו')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
שנה שלש עשרה גיליון מספר 14
ה' תשס"ח

חשמונאים (שעון חודף)

כניסת השבת: 16:15

ציאת השבת: 17:15

מהלכות תפילה ערבית עפ"י שו"ע – סימן רלו' ופוסקים אזורנים

הקדמה

ח. אין לספר בין גאולה של ערבית לתפילה, ואף הנוהגים לומר י"ח פסוקים ויראו עינינו, אין להפסיק בין יראו עינינו לתפילה. (מרן בשו"ע) ואותן פסוקים אינם נחשבים הפסק, כיון שתקינו לאומרם, הרי זה כ "גאולה אריכתא" (משנה ברורה)

ט. מה שמכריז השליח ציבור "ראש חדש" בין קדיש לתפילה ערבית לא הוי הפסק, כיון שהוא צורך התפילה, וכן יכול לומר: ברכו, להוציא מי שלא שמע, ולא הוי הפסק. (מרן בשו"ע)

י. לאו דווקא לקרוא ולהכריז שהוא "ראש חודש", שהוא דאורייתא או להכריז טל ומטר שאם יטעו צריך לחזור, אלא אפילו להכריז על הנסים, מותר, אף על פי שאם יטעו אין צריך לחזור, מפני שמכל מקום הוא צורך תפלה. ודווקא בערבית מקילים בזה אבל לא בשחרית. (משנה ברורה)

יא. דווקא במקום זה יכול להפסיק, אבל כשהוא עומד בברכת קריאת שמע בין הפרקים אסור לו להכריז שום דבר. (משנה ברורה)

יב. ראיתי מדקדקים שנהגו לעמוד כשאומרים הי"ח פסוקים של ברוך ה' לעולם וכו' (תהילים פט, נג) ומנהג יפה הוא, כי נתקנו במקום תפילת שמונה עשרה, ועל כן ראוי לעמוד בהן כמו בתפילה. (הרמ"א בהגה) הרבה אחרונים כתבו שיותר טוב שלא לעמוד. (משנה ברורה)

יג. מצא צבור שקראו קריאת שמע ורוצים לעמוד בתפילה, יתפלל עימהם ואחר כך יקרא קריאת שמע עם ברכותיה. (מרן בשו"ע) אם הם עוסקים עדיין בברכות קריאת שמע, והוא משער שעד שיגיעו הצבור לשמונה עשרה יוכל לומר קריאת שמע וכל ברכותיה, יעשה כן. (משנה ברורה)

יד. במקומות שמקדימים להתפלל ערבית מבעוד יום ובא לבית הכנסת בשעה שמתחילים ברכו והוא לא התפלל מנחה, יתפלל מנחה בעוד שהם קוראים קריאת שמע וברכותיה ואח"כ יתפלל ערבית עם הצבור ואח"כ יקרא קריאת שמע וברכותיה בלילה. (עפ"י משנה ברורה)

טו. כל זה דווקא כשהוא משער שלא יוכל להשיג אחר כך מנין להתפלל עימהם, אבל אם יש לו מניין אחר, אין לו לבטל מצות סמיכת גאולה לתפילה. (משנה ברורה)

טז. אחר שומר עמו ישראל אומר אמן אחר ברכת עצמו, מפני שהוא סיום ברכת קריאת שמע, וכשיטת מרן שפסק בסימן רטו'. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה) ובסימן רטו' כתב הרמ"א שבמדינותינו אין נוהגים לענות אחר ברכת עצמו אפילו אחר ברכת שומר עמו ישראל לעד. (משנה ברורה)

יז. ולא יענה אמן אחר ברכת המלך בכבודו, כי היא אינה שייך לברכת קריאת שמע, והרי היא ככל ברכה מיוחדת שאין עונה אמן אחר ברכת עצמו. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

אמרי בינה – שבזו המידות הטובות

כשאדם עוסק בשקר, אז אין השקר דבק לאמת. וכשיש אמת, כביכול מכון שבתו בשמים כנגד בני אדם, כי כשיש אמת בבני אדם, אז מודים שעשה שמים וארץ והים וכל אשר בס, וזהו שנאמר (תהלים קמו ו): "עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בס", וסמך ליה: "השומר אמת לעולם", וכשיש בגידה ושקר, אז כביכול כמי שאין מכון שבתו בשמים ובארץ.

מי שהוא ווכה להתבונן בדברים אלו, איך הנשמות נחצבות ממקור האמת, יעשה כל ענייניו באמת, ולא יכניס השקר במקום קדושת האמת, ולכך אמר הפסוק (תהלים קמה יח): "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת", כי עימו ברוך הוא שהוא אמת מתקרב למי שקוראו באמת. ואיזה דבר נקרא קריאת אמת? זהו המפנה לבו מכל דבר שבעולם, ומתקרב אל הקדוש ברוך הוא לבד, ושכלו הולך ומתחזק להידבק באור העליון, וישים מחשבתו בחשקו תמיד. וזה העניין ישיג האדם כשהוא מתבודד בחדרו, ומפני זה ירבה כל חסיד להיפרד ולהתבודד, ולא יתחבר עם בני אדם רק לצורך גדול. (עפ"י אורחות צדיקים שער האמת)

בערב מברך שתיים לפנייה ושתיים לאחריה, כמובא בבבלי מסכת ברכות ד: ובירושלמי מסכת ברכות פרק א' הלכה ה' מובא: רבי יוסי בר בון בשם רבי יהושע בן לוי על שם "שבע ביום הללתיך". ומבאר הבית יוסף - כלומר שבשחר מברך שתיים לפנייה ואחת לאחריה ובערב שתיים לפנייה ושתיים לאחריה הרי שבע. ר"נ בשם רבי מנא אומר כל המקיים "שבע ביום הללתיך" כאילו קיים והגית בו יומם ולילה.

הטור מפרט את ברכות קריאת שמע של לילה: הראשונה אשר בדבר מעריב ערבים וכו' וחותרמת ומבדיל בין יום ובין לילה ברוך אתה ה' המעריב ערבים זו היא נוסח ספרד ונוסח אשכנז ומבדיל בין יום ובין לילה ה' צבאות שמו אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד ברוך אתה ה' המעריב ערבים וכתב אחי ה"ר יחיאל ז"ל ויותר נכון נוסח ספרד, כי אין זה מעין חתימה סמוך לחתימה וליישב המנהג היה אומר א"י א ז"ל שאנו מתפללים "ה' ימלוך לעולם ועד" ויקויים הפסוק והיה לעת ערב יהיה אור ויאיר לנו והרי זה קצת מעין חתימה סמוך לחתימה. שנייה אהבת עולם ואינה פותחת בברוך, מפני שהיא סמוכה לחבירתה, ואחריה קוראים קריאת שמע.

שתיים לאחריה ראשונה אמת ואמונה ואינה פותחת בברוך, מפני שהיא סמוכה לחבירתה, שהרי קריאת שמע אינה הפסק, וחותרם ברוך אתה ה' גאל ישראל ולא גואל ישראל שנתקנה על הגאולה שעברה. שניה השכיבנו וחותרם "שומר את עמו ישראל" מפני ששליה צריכה שימור מן המזיקים.

פרטי הלכות

א. בערב מברך שתיים לפני קריאת שמע ושתיים לאחריה. (מרן בשו"ע)

ב. המנהג לומר והוא רחום קודם תפלת ערבית. (משנה ברורה) כתב הטור בסימן רלז' כי הטעם לכך שתיקנו לאומרו הוא מפני שבשחרית ומנחה יש תמידים שמכפרים, אבל בערבית שאין תמיד לכפר תקנו לומר והוא רחום. ויש אומרים לפי שנהגו ללקות ערבית לאחר שחטאו כל היום ובמלקות מתכפר להם לכך נהגו לומר אחר המלקות והוא רחום. וגם מפני שאומרים אותו שלש פעמים בשעת המלקות כי יש בו יג' תיבות הרי לג' פעמים ט"ל תיבות כמניין המלקות.

ג. מה שמבואר בסימן נד' במשנה ברורה בשם האחרונים, שאחר ברכו דינו כאמצע הפרק, פשוט שאין לחלק בין שחרית לערבית. ולפי זה צריך לזוהר מאד שלא לספר אחר ברכו של ערבית אפילו קודם שהתחיל לברך הברכה ראשונה אם דעתו להתפלל אז מעריב עם הצבור, ובעו"ה הרבה אנשים נכשלים בזה. (משנה ברורה)

ד. בברכת "אשר בדברו", יש להפסיק בין המילים "ברקיע כרצונו" לבין המילים "בורא יומם ולילה", מפני שהמילה "כרצונו" מתייחסת לתחילת הברכה. (עפ"י משנה ברורה).

ה. מנהג ספרד שלא לומר ה' צבאות וכו' אל חי וכו' אלא מסיימים תיכף אחרי מבדיל בין יום וכו' ברוך אתה וכו', כדי שיהיה מעין חתימה סמוך לחתימה וכן נכון. ובטור יישב מנהג האשכנזים. (משנה ברורה)

ו. הברכה השניה אחרי קריאת שמע היא "השכיבנו" וחותרם שומר עמו ישראל לעד, מפני שבליה צריכים שימור מן המזיקים. ואף שצריך לסמוך גאולה לתפילה גם בערבית, מכל מקום "השכיבנו" אינה הפסק, מפני שהיא כ "גאולה אריכתא". (משנה ברורה)

ז. יש שכתבו הטעם מפני שכשעבר ה' לנגוף את מצרים היו ישראל מפחדים ומתפללים לה' יתברך שיקיים דברו שלא יתן המשחית לבא אל בתיהם לנגוף וכנגד אותה תפילה תקנו לומר השכיבנו, לכן היא מעין גאולה. (משנה ברורה)

איך אעלה

"כי איך אעלה אל אבי והנער איננו איתי" (פרק מד' - לד) בפסוק זה יש מסר חשוב, אותו צריך כל יהודי לומר לעצמו: איך אעלה אחר כך אל אבי שבשמים, וימי הנעורים אינם איתי? יש, אם כן להשיג היטב על ימי הנעורים, לבל יכלו בהבלים ובבטלה... דבר זה צריך גם כל אב לומר לעצמו: איך אעלה אל אבי שבשמים, והנערים הרכים אינם איתי, מאחר שלא חינכתי אותם על ברכי התורה והיהדות?!

יהודה יוסף ובנימין

בספר קול התור פרק ב' אות ל"ט כותב "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו". זוהי אחת מתכונותיו של יוסף ולא רק בדורו בכל דור ודור משיח בן יוסף מכיר את אחיו והם לא מכירים אותו.

המפגש בין יהודה ליוסף על בנימין מסמל את מפגש הרוח עם החומר תפקידו של יהודה הוא רוחני כנאמר "הייתה יהודה לקדשו". דהיינו, יהודה דואג לעיני הקודש.

בדורות מאוחרים יותר מוצאים את נחשון בן עמינדב משבט יהודה שקופץ לים ראשון לקיים את דבר ה'. יוסף לעומת זאת מיצג את הדאגה החומרית שעליה צריך להבנות העניין הרוחני.

בנימין שנולד בארץ ישראל מסמל כאן את עניין הארץ. ארץ ישראל צריכה לאחד בין הכוחות הללו בין יהודה לבין יוסף, וזו מה שנאמר בהפטרה על "עץ אפרים" המתחבר ל "עץ יהודה" ומלך אחד מזרע דוד מולך עליהם בארץ ישראל היא הארץ המאחדת את הכוחות.

על ירושלים נאמר "בעיר שחברה לה יחדיו" התכונה שלה היא לחבר את עם ישראל לחטיבה אחת. בפיטו יה ריבון אנו אומרים "אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין", ופירושו המפרשים שהכוונה מקום שמתחברים הרוחות והנפשות. רואים את ירושלים והמקדש כמקום שסגולתו עניין של חיבור שזהו בעצם עניינה של כל ארץ ישראל בהתאם לאותה הפטרה. (מבוסס על אהבת קדומים)

חדש מלא ישן

"נשאים מטוב מצרים" (פרק מה-כג) – מפרש רש"י - שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. אף שאפשר להבין את הדברים כפשוטם, נראה שיוסף רצה להעביר לאביו מסר שירגיע אותו, ומהו:

מצאנו במשנה: "יש קנקן חדש מלא ישן" (אבות פרק ד' ד'). נראה כי ביקש יוסף לומר לאביו, כי על אף מראהו החיצוני החדש, כשליט מצרי, בכל זאת בפנימיותו נשאר כמקודם. הדרך הישנה אשר למד אצל יעקב, נשארה שלמה בפנים לבו.

יוסף ידע, כי בכך יניח את דעתו של אביו הזקן, הדואג מאד על אודות מצבו הרוחני. וזו הכוונה שבדבר: "שלח לו יין ישן" – שלח להגיד לו, כי היין בפנים נשאר אותו יין ישן, ללא כל שינוי – "שדעת זקנים נוחה הימנו" – שכן זה יניח את דעתו של אביו הזקן...

בין אדם לחבירו

המצער קטן עובר על איסור אונאת דברים, ויש נכשלים בכך, כגון הגוערים על הקטנים מתוך כעס, וכך הלועגים להם והמקניטים אותם או מכאיבים להם דרך שחוק.

גזל שינה נכלל באונאת דברים, שהרי גורם צער לחבירו, לכן חייב אדם להיזהר שלא ימנע שינה מחבירו וכל שכן שלא יעירונו ללא צורך גדול. הגר בבית משותף עליו להימנע מהפעלת מכשירים רועשים, כגון מקדחה וכדו' בשעות שרגילים אנשים לישון. וכן העורך מסיבה רועשת בביתו בשעות מאוחרות, ראוי שיקש רשות שכנו או שישאל חכם כיצד לנהוג. הבונה סוכתו בשעת לילה מאוחרת יש מתירים, אולם מכיוון שיכול לבנות את הסוכה בזמן שאינו מפריע ראוי להחמיר ובפרט במוצאי יום הכיפורים שאנשים עייפים מן הצום.

שאלה:

האם מותר להניח בשבת עצי בשמים לאגרטל עם מים?

תשובה:

הרמ"א בהגה סימן שלו' כתב "ומותר להעמיד ענפי אילנות במים בשבת, ובלבד שלא יהיו בהם פרחים ושושנים שהם נפתחים מלחלוחית המים (מהרי"ל).

הגאון מהר"ם בן חביב תמה על כך שהרי דבר זה לכאורה סותר מה שנאמר במשנה במסכת סוכה מב. "מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה (את הלולב) ומחזירתו למים..." ומפרש רש"י "בשבת מחזירים את הלולב למים כדי שלא יכמוש, שהרי מכאן נטלוהו היום..." ומדבריו נראה שבשבת אסור להניח לכתחילה ענפי אילנות למים אלא אם הוצאו ממים אלה, זה בניגוד לדברי הרמ"א הנ"ל. ב "תוספת שבת" פירש שאכן כוונת הרמ"א להתיר להחזיר למים משם נלקחו, וכן פסק החיי אדם.

אולם בתשובת הרשב"א חלק ד' כתב לחלק בין לולב לשאר ענפים, שלולב לא ראוי לטלטול בשבת אלא לצורך מצווה, ומשום הידור מצווה התירו לטלטלו ולהחזירו למים כדי שלא יכמוש, אבל ירק או מיני בשמים הראויים לשימוש ביום השבת מותר לכתחילה להניחם במים, וכן פסק השו"ע בסימן שכ"א. גדולה מכך כתב הגאון מהריק"ש שהאיסור להעמיד ענפים בתוך מים בשבת, משום שהם מתפתחים במים מתייחס רק לחיטה ושעורה שמצמיחים דבר חדש בעת שרייתם במים.

סיכום:

ומותר להניח עצי בשמים ללא פרחים או שהפרחים נפתחו כבר לתוך אגרטל בשבת, גם במים חדשים, ואם יש בהם פרחים שלא נפתחו עדיין, ראוי להחמיר שלא להניחם אפילו במים מהם הוצאו ולדעת המשנה ברורה יש להחמיר בזה. (עפ"י יחוה דעת חלק ב' נג')

שאלה:

האם רשאי אדם לבטח את עצמו ביטוח חיים, או שמא יש לאסור משום שנראה כאילו אין לו בטחון בה'?

תשובה:

במדרש שוחר טוב – כג' מובא: רבי אליעזר בן יעקב אומר, "למען יברכך ה' אלוהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה". יכול יהא יושב ובטל? תלמוד לומר, בכל אשר תעשה. אם עושה מתברך ואם אינו עושה אינו מתברך. ומבואר שעל האדם מוטלת חובת ההשתדלות לפרנסתו, אלא שעליו לבטוח בה', שע"י השתדלותו ימצא לו פרנסתו.

אומנם במשנה במסכת סוטה מח מובא: משחרב בית המקדש פסקו אנשי אמנה, שנאמר הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, ומפורש בגמרא, אנשי אמנה - אלו המאמינים בקב"ה, כדתניא, רבי אליעזר הגדול אומר, מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה. אולם מבואר במהרש"א, שזוהי משנת חסידים, ולכן הזכירו על זה במשנה את הפסוק הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, מה שאין כן מדת הצדיקים וכו'. ומשמע שאין איסור מן הדין, כשמשתדל להשיג יותר ממזונו של אותו יום לצורך מחר, ובלבד שלא יסיר מבטחו מהקב"ה, ולא יאמר כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה. לכן גם המבטח את עצמו בפוליסת ביטוח, אין בזה שום חשש איסור מן הדין, כיון שהוא מאמין שהכל על פי השגחת השי"ת. וכפי שכתב הש"ך בי"ד קנט' - שהמשתדל לצורך פרנסתו וסומך אך ורק על חסדיו של בשר ודם ומסיר מבטחו כהשי"ת, זהו בכלל ארור.

סיכום:

מותר לאדם לבטח עצמו בביטוח חיים, ואין זה, חוסר בטחון בה'. ובלבד שהכל ייעשה עפ"י ההלכה על יסוד תורתנו הקדושה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. (עפ"י יחוה דעת ג' פה')

גְּדוּלְתוֹ יִשְׂרָאֵל

רבי ישעיה שור – נולד בשנת ה' – תקלט'. תלמיד מובהק של רבי מרדכי מקרמניץ. היה מחותנו של בעל ה "דברי חיים", אשר העריך אותו מאוד וכינה אותו – "הגאון החסיד מופת הדור...". מחיבוריו, "כנפי נשרים על כשרות העופות ו כליל תפארת" על התורה. רבי ישעיה זכה לאריכות ימים ונלב"ע בשנת ה' – תקלט'.

סיפור השבוע

ר' מאיר חזר ללמודיו, אך קיבל על עצמו לאסוף צדקה לתמיכה במשפחתו באופן קבוע. את הצדקה שלח מידי חודש בצירוף מכתב עידוד לאביו ולכל המשפחה. חלפו כמה שנים, ורבה של סלוצק נפטרה. בתום ימי האבל באו חמישה מנכבדי הקהילה לוולוז'ין לחפש רב לעירם, כשהם מתחייבים לדאוג לו לכל מחסורו. בלא הסוס אמר רבי חיים "המתינו רגע, יש לי רב לעירכם", ומיד שלח לקרא לאחד מנכבדי התלמידים. כאשר נכנס המיועד לחדר, קם רבי חיים מלא קומתו לכבודו, וכמותו עשו גם נכבדי סלוצק, כשהם מלחשים בהתפעלות: "צעיר הבחור, ורבי חיים מכבדו עד כדי כך – ודאי מלא תורה כרמון הוא..."

פנה רבי חיי לנכבדי סלוצק ושאל: "האם זוכרים את מאיר'קה השובב? שמא יש לכם מושג מה קרה לו והיכן הוא היום?" והם ענו: "כן...היה ילד כזה...שובב היה, ידיד הכלבים ואויב הספרים... אבל זה כמה שנים נעלם הוא מעירנו, ואיננו יודעים היכן הוא..." "רבי מאיר", פנה רבי חיים ליושב לצידו, "קום נא". פנה רבי חיים לבני הקהילה ואמר "הנה הוא מאיר'קה, וזהו רבכם – תלמיד חכם מופלג, מתמיד עצום ובעל מידות נעלות וכן פקח ומבין בהוויות העולם". הגישו מזונות ושתו "לחיים", ואז פנה רבי חיים לר' מאיר: "אין ספק כי עמדת יפה בניסיון - אכן קיימת החלטת ילדות – להקדיש את החיים לתורה – תוך עזרה למשפחתך". בטקס הכתרתו של רבי מאיר לרבה של סלוצק, נכחו הוריו. האושר והשמחה מבנם שיפרו לאין ערוך את מצב רוחם ובריאותם. גאים בבנם מאיר העומד בראש קהילת סלוצק.

ברכות

מזל טוב לאוריאל אדרי ה"ו ולכל משפחתו לרגל הגיעו למצוות, יהי רצון ששוכן מרומים יאיר לך את דרכך להצלחה, תראה חיי אושר ושמחה, תזכה לאהבת תורה ויראת שמים, ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מזל טוב לינון ומירב עזרד ה"ו ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת הבן והכנסתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלו באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת וישב הם:

- 1- א' 2- ג' 3- ד' 4- ב' 5- ג' 6- ד' 7- ג' 8- ב' 9- ד' 10- ד'
הזוכה בהגרלת הפתרונות הנכונים לוישלב הוא: בנימין בוזניק ה"ו
הזוכה בהגרלת הפתרונות הנכונים לפרשת וישב: עמי בן דוד ה"ו

תקציר משיבוע שעבר: מאיר'קה ישב על ענף של עץ האורן, ושמע אב הגוער בבנו הקטן: "מה אתה חושב, שאתן לך לגדל כמו מאיר'קה השובב!!" מאיר'קה זנק מן העץ ארצה ואמר לעצמו: "עד כדי כך הגעתי, שאני הוא הדגמה הרעה לכל העיר סלוצק?" מאיר'קה בן השנים עשרה היה ילד מכשר מאד, עלוי ממש, אך שובב גדול היה, ידיד לכל כלבי העיר ואח ורע ליונים שעל הגגות.

מאיר'קה הלך מיד לביתו ואמר להוריו והודיע להם נחרצות: "אני נוסע לישיבה". בתחילה חשבו הוריו כי זה משחק. אולם מאיר'קה אמר להם כי הוא מתכוון בכל הרצינות, ללכת לישיבה ב"וולוז'ין". משראו הוריו כי הוא נחרץ בדעתו, ארזו לו את חפציו, צידו אותו בכסף ובצידה לדרך, ומאיר'קה יצא לדרך – לוולוז'ין.

חלפו שלשה ימים, ולישיבת וולוז'ין נכנסו בצעדים נמרצים, ילד קטן קומה ועז מבט ובקול צלול שאל: "היכן חדרו של ראש הישיבה?" נקש מאיר'קה על דלתו של ראש הישיבה, ופתח בלא הסוס את הדלת ואמר לראש הישיבה כי הוא רוצה להיכנס לישיבה. הרב שאל אותו מה הוא יודע, אתה יודע, מאיר'קה השיב בלי בושה, כי אינו יודע מאומה, אבל הוא מאוד רוצה ללמוד.

התבונן רבי חיים בעיניו הנוצצות של מאיר'קה והבין ברוח קדשו, כי כוחות נפש עצומים טמונים בילד הזה. "אם תרצה – תוכל. קום והכנס לישיבה!" מאיר'קה החל ללמוד, בשקידה עצומה. כעבור כשמונה שנים, מאיר'קה היה מגדולי למדני וולוז'ין.

יום אחד, קבל מכתב מהבית. ובו כותבת אמו: "שרפה פרצה בעירנו, וכל שורת בתי המלאכה של החייטים עלתה בלהבות, וביניהם גם חנותו של אבא. ועתה נשבר מטה לחמנו, ואין לנו במה לפרנס את המשפחה. ברוך ה', עשית צעד נפלא, ואנו גאים שבננו לומד בוולוז'ין. אך כבר בחור מבוגר אתה ולמדת הרבה. עכשיו, כשנשארו בלי פרנסה, אנה, חזר הביתה ועזר לאבא לשקם את חנותו..."

סוף דבר: עננה כיסתה את פני ר' מאיר. מצד אחד אהבת התורה בערה בו, והוא לא רצה לעזוב מקור מים חיים. ומצד שני, כאב לו על בני משפחתו השרויים בדוחק. מה יעשה?

ר' מאיר במצוקתו פנה לרבי חיים והראה לו את המכתב מאמו. רבי חיים יעץ לו למצא דרך לשלב עזרה למשפחה עם תוך המשך לימוד התורה. ר' מאיר חזר ללימודיו, ובשעות הפנאי יצא לאסוף צדקה. משאסף מספיק צדקה שלח את הסכום שאסף בצירוף מכתב עידוד למשפחה. חלפו כמה חדשים, ושוב קיבל ר' מאיר מכתב מהבית. "בני היקר", כתבה אימו "הכסף ששלחת עזר מאוד, אולם אביך חלה מרב צער ולא יכול לעבוד. אנא, מאיר'קה חזור הביתה".

ר' מאיר חש מועקה כבדה. שמא עליו לחזור כעת ולעזור בבית ולאביו החולה. מיהר ר' מאיר לרבי חיים והראה לו את מכתב האם. רבי חיים נאנח אנחה עמוקה, ולאחר כמה דקות אמר: "אם תרצה לשוב הביתה לא אוכל לומר לך דבר. אולם נסה שוב למצא פתרון להמשך לימודיך, תוך תמיכה במשפחתך".

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל	רחמים בן ורדה נחום ז"ל	חיים בן אליס עציץ ז"ל	אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל
משה בן עילו ביטון ז"ל	חיים בן יוסי וסימי גבאי ז"ל	יעקב בן מרים לבית בן סדון ז"ל	יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל
יום טוב בן סלחה שרם ז"ל			
פרחה (פאני) מיארה ז"ל	שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ז"ל	חנה אסתר בת דוד קרייטנברג ז"ל	חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו	שמעון בן רחמה דנינו ה"ו	הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו	נוראל בן גוהרה נאמן ה"ו
אושרת בת ציפורה כהן ה"ו	זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו	נירית בת מזל אהרונ ה"ו	חנה בת מסעודה ה"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים יקרים, כאשר ראה את מסירות נפשו של יהודה על בנימין אחיו הצעיר, החליט יוסף כי הגיע הזמן להתוודע לאחיו. "הוציאו כל איש מעליו!" קרא יוסף, וביקש להישאר עם אחיו ללא המצרים.

לא רצה יוסף לבייש את אחיו, וכאשר עזבו המצרים את המקום, נתן קולו בבכי גדול. ברגע זה לא נזקק יוסף למסווה ולהעמדת פנים תקיפה, ולא היה עליו להתנכר. פניו הוארו כאור מלאך, והוא קרא: "אני יוסף" - אני יוסף אחיכם, לא השתניתי!

חרדה רבה אחזה באחים, הם נבהלו מאד ומיד פרחו נשמתם ולא יכלו לענות לו. עשה להם הקדוש ברוך הוא נס וחזרה נשמתם.

אחי יוסף לא הכירו אותו, שהרי הם לא ראו אותו מאז היותו בן שבע עשרה שנה. כדי להוכיח שאכן הוא יוסף, החל מדבר עימם בלשון הקדוש, והראה להם כי הוא מהול.

יוסף ידע כי מתביישים בעצמם, במכירתו, בסבלו ובסבל אביהם, אמר להם: "גשו נא אלי" והחל יוסף לפייסם ולרצותם, וביקש מהם לגשת אליו. היה יוסף מנשק אותם, כל אחד ואחד, ובוכה עליו.

הסביר להם יוסף כי מכירתו הייתה לטובה, כך היה רצון ה', וכי הנה נתגלגל והיה למשנה למלך מצרים, כדי שיוכל לדאוג לצורכיהם ולהחיות להם פליטה בשנות הרעב הקשות.

מיהר יוסף לומר לאחיו: "מהרו ועלו אל אבי". אמרו לו כי עודני חי,

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מיעלה)

- מי מהאחים ניגש אל יוסף כדי להציל את בנימין?
 - כל האחים יחד.
 - ראובן הבכור.
 - שמעון, כדי לכפר על שהציע להרוג את יוסף.
 - יהודה.
- מה עשה יעקב כשיוסף הביאו לפני פרעה?
 - גילה לו שהוא נכד לאברהם, כדי שיזהר מפניו.
 - דיבר איתו על הרעב הכבד.
 - כעס עליו שלא גילה לו שיוסף חי.
 - בירך אותו.
- כיצד שימשו העגלות ששלח יוסף סימן שהוא עוד חי?
 - הוא חתם על כל עגלה.
 - כשנפרד יוסף מאביו הם עסקו בעניין עגלה ערופה.
 - דיוקן של רחל אמו היה מוטבע בהם.
 - ב' וג' נכונות.
- מה עשו אחי יוסף, כדי שלא יגרם ליעקב נזק מהדיעה הפתאומית שיוסף חי?
 - ביקשו מסרח בת אשר שתודיע לו בדרך של שירה.
 - נעזרו בפסיכולוג.
 - ביקשו מה' שיוודיע לו ברוח הקודש.
 - א' וג' נכונות.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' עד ו', ז' וח'

- מה כוונת של הפסוק "ולא יכל יוסף להתאפק לכל הניצבים" (פרק מד)?
 - לא יכל לראות את אחיו בוכים.
 - לא יכל לראות את אחיו מתביישים, לפני המצרים.
 - שמח שחלומותיו מתגשמים.
 - א' וב' נכונות.
- "...עינכם ראות ועיני אחי בנימין..." (פרק מה) מה התכוון יוסף לומר להם בזה?
 - שימו לב לדמיון ביני לבנימין.
 - אין בליבי שנאה עלי, כך אין בלבי שנאה אליכם.
 - גם בבנימין לא שולטת עין רעה.
 - ד' ב' וג' נכונות.
- "כל נפש בניו ובנותיו שלושים ושלש" (פרק מו) כשמונים אותם, יש רק שלושים ושתים, כיצד יתכן הדבר?
 - הסתירו את המספר הנכון, נגד עין הרע.
 - שמעון היה כבר במצרים.
 - יוכבד נולדה בין החומות בכניסתם למצרים.
 - ד' ב' וג' נכונות.
- "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת יַעֲקֹב אֲבִיו וַיַּעֲמְדֵהוּ לִפְנֵי פְרֹעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרֹעֹה" (פרק מז) איזו ברכה ברך אותו?
 - ברכת שלום, כדרך העומדים לפני מלך.
 - שיזכה לעושר ונכסים רבים.
 - שיזכה לכבוד ותינשא מלכותו.
 - ד' ב' וג' נכונות.

שאלות לכיתות ז' וח' – ממפרשים אחרים על התורה

- "...וַיִּטֵּב בְּעֵינֵי פְרֹעֹה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו" (פרק מה) לפי פירוש הרמב"ן, מדוע היה הדבר טוב בעיני פרעה ובעיני עבדיו?
 - הם חשבו שתצא להם תועלת מהצטרפות, אנשים מוכשרים כמו יוסף.
 - ציפו שגם להם תבא ברכה, כמו זו שהייתה בזכות אברהם.
 - ראו כי משפחתו מיוחסת, כך לא תהיה להם חרפה שעבד מושל בהם.
 - ד' תשובות ב' וג' נכונות.
- "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת יַעֲקֹב אֲבִיו וַיַּעֲמְדֵהוּ לִפְנֵי פְרֹעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרֹעֹה" (פרק מז) לפי פירוש הרמב"ן, איזו ברכה ברך אותו?
 - ברכת שלום, כדרך העומדים לפני מלך.
 - שיזכה לעושר ונכסים רבים.
 - שיזכה לכבוד ותינשא מלכותו.
 - ד' ב' וג' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.